

нава тѣзи взаимна свѣрзка, за да може вѣрно да се оцѣнятъ и тѣзи спомагателни сръдства, чрѣзъ които въ ума на Александра сж се слагали съображенията и чрѣзъ волята му можали да бждѣтъ турвани въ изпълнение. Александръ ималъ за цѣль едно обширно завоювание, за което, безъ съмнѣние, необходими били неизброимо число отдѣлни прѣдприятия. Великото дѣло трѣбвало било да бжде прѣдприето съ онзи ентузиазмъ, който една велика мисль може да внуши на единъ великъ челоуѣкъ, който самъ въ себѣ си и въ своитѣ войски виждалъ сръдствата за достиганieto на своята цѣль. Това и възбудило въ Александра и чрѣзъ него въ войската му онова високо, възвишено настроение и онова силно нравствено напъжение, което ни е прѣдала историята. Съ това съвсѣмъ не се исклучаватъ обаче прѣдварителнитѣ, разумни и хладнокрѣвни съображения; но щомъ тѣ били окончателно свършвани, тогава изчезвали всички сръщнати, косвенни, второстепенни съображения и въпроси, и всичката работа се заключавала само въ изпълнението и дѣйствието.

Александръ ималъ противъ себѣ си макаръ и храбръ, но лошо устроенъ врагъ, който искалъ да заплашва съ численното си прѣвъсходство, но нѣмалъ нужната нравствена енергия, още въ началото се ограничилъ съ отбрана и при това взелъ погрѣшни мѣрки. Върху това именно и била основана първата, извънрѣднo рѣшителна стѣпка на Александра — прѣминуването му прѣзъ Граникъ прѣдъ очитѣ на неприятеля. Разбира се, че можало да бжде отблѣснатъ, но въ такъвъ случай Александръ вѣроятно би постѣпилъ, както по кѣсно при Хидаспъ. Погрѣшното рѣсположение на неприятеля, въодушевлението и храбростта на

Александровитѣ войски и извънрѣдната имъ способностъ да маневриратъ давали надѣжда за успѣхъ, която въ такива случаи рѣдко измамва, особено когато на чело стои такъвъ великъ полководецъ, какъвто билъ Александръ. Щастieto въ такива случаи поветето пжти благоприятствува на великитѣ полководци, а то постоянно благоприятствувало на Александра, но не безъ всѣкакво участие отъ негова страна, а напротивъ именно вслѣдствие на силата на ума и волята му и особено на твърдостта на неговата душа. Живота, подвизитѣ, примѣра и продължителнитѣ му войни не можали да не произвеждатъ могъщо влияние върху всичкитѣ му войски въобще и върху македонцитѣ особено, и тѣ безъ съмнѣние трѣбвало да бждѣтъ въодушевени съвсѣмъ иначе, отколкото онѣзи отъ тѣхъ, които не сж участвували въ неговитѣ войни. А като се прибави още и обстоятелството, че той билъ не само тѣхенъ върховенъ прѣдводителъ, но и царъ, то това, безъ съмнѣние, трѣбвало още по силно да дѣйствува върху тѣхъ, като му давало пълна, неограничена, отъ никого независеща властъ, каквато никога не сж имали и не можѣтъ да иматъ даже най добритѣ и най искуснитѣ полководци, подчинени на по горня властъ. За това не може да не се съзнае, че съвокупността на всички тѣзи обстоятелства е помогнала на Александра въ изпълнението на великитѣ му замисли, за които той прѣдъ никого не билъ отговоренъ, и благоприятствувала за изпълнението имъ, при всичко, че основата имъ все-таки се заключавала единствено въ великата му личностъ.

Извънрѣдната здравина и тѣлесна сила давали на Александра такова рѣшително прѣимущество, безъ което той едва-ли би могълъ напълно

